

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra národního hospodářství

Oponentní posudek na diplomovou práci

Téma práce: **Ekonomická úloha státu v podmínkách globální ekonomiky**

Autor: **Bc. Richard JUŘÍK**

Datum vypracování diplomové práce (uzavření rukopisu): **14. dubna 2014**

Předložená diplomová práce (dále jen DP) je zpracována na aktuální téma. Jak autor píše v úvodu: „Cílem této práce je charakterizování úkoly státu pro ekonomický rozvoj občanů v souvislosti s měnícím se prostředím vlivem trendů globalizace.“ Diplomant tento cíl naplnil prostřednictvím popisu a analýzy imaginární souvztažnosti mezi nerovností/spravedlností, úlohou státu a globalizací. Volba tématu, ale i jeho realizace byla náročná, jelikož se jedná o materii odborně i obsahově obsáhlou. Propojit na bázi homogenní ideové platformy úlohu státu, spravedlnost a globalizaci není jednoduchou záležitostí, avšak autorovi práce se to zdařilo minimálně v klíčových věcných konturách.

Celkový rozsah DP je 84 stran včetně příloh. Práce je uspořádána logicky do úvodu, čtyř kapitol a závěru. Práce zahrnuje četné citace, poznámky a seznam použité literatury. V DP jsou používány autorem zkratky, jejich seznam je součástí práce. Příloha obsahuje čtyři grafy a osm tabulek, z nichž jsou dvě zařazeny přímo do textu práce. Práce je přehledná a srozumitelná.

Úvod je zaměřen jednak na stručný vstup do věcné problematiky globalizace i úlohy státu a jednak je v něm zformulován cíl DP, její struktura i použité metody, jež diplomant využil při zpracování práce.

První kapitola „*Vymezení státu*“, je orientována na charakteristiku státu a jeho úlohu v ekonomice, je škoda, že diplomant nevěnoval více pozornosti vztahům mezi společností a státem a případně i základním proměnám tohoto vztahu v posledních dvou desetiletích.

Druhá kapitola „*Teorie spravedlnosti*“ je věnována pojetí spravedlnosti J. Rawlse a to zejména v jeho díle *Teorie spravedlnosti a Spravedlnost jako férovost*. Autor DP se zaměřil na popis úrovní a principů spravedlnosti, jakož i dimenzí spravedlnosti J. Rawlse. Spravedlnost je klíčovou etickou hodnotou, kterou není především v pragmatické rovině ve společnosti jednoduché prosazovat, jelikož má mnoho komplikovaných dimenzí a to minimálně dvě: zásluhovost a rovnost. Klíčovou záležitostí je prosazení dimenzí spravedlnosti do života společnosti, resp. do procesu společenské kooperace. Touto problematikou se zabývá i J. Rawls, který definuje i tzv. princip diference ospravedlňující nerovnosti tehdy a jen tehdy, pokud zlepšují postavení nejméně zvýhodněných. Členové kooperativní společnosti by se proto měli snažit přispět ke zmírnění nerovné situace přirozeně znevýhodněných osob. Otázkou je jak chápat vizi spravedlnosti za volným trhem, tj. s ohledem na úlohu státu. Diplomant odhlédl od vývojového pohledu na spravedlnost od starověku po současnost, bylo by však vhodné stručně nastínit koncepty spravedlnosti u Platona, Aristotela, Cicerona, Akvinského, Luthera, Kalvína, Hobbese, Locka atd. Ze soudobých teorií, které bychom mohli

srovnat s koncepcí J. Rawlse by bylo vhodné zmínit liberální a neostrukturální teorie. Dále „blízké“ pojetí k Rawlsově konceptu spravedlnosti, zejména ve vztahu ke svobodě, má i americký ekonom A. K. Sen.

Třetí kapitola „*Globalizace a její trendy*“ je zpracována jako náhled na ekonomickou globalizaci v úzké souvztažnosti k činnosti TNC. V uvedeném kontextu je věnována autorem DP pozornost krizi národního státu, státu konkurence a dělby práce v kontextu s vývojovými tendencemi velkých podniků. Zvláště tuto část třetí kapitoly diplomant velmi pečlivě a názorně propracoval. Na závěr uvedené kapitoly se autor DP věnuje zvláště vybraným následkům nerovnosti a nejistoty v soudobém světě.

Čtvrtá kapitola „*Instituce*“ je zprvu na tuto problematiku nahlédnuto z pohledu soudobé institucionální teorie, zejména nové institucionální ekonomie, avšak v celé kapitole není jednotně uplatněn její metodologický přístup. Věcně se autor DP zabývá, některými aktuálními otázkami, jako je regionalizace v globalizované ekonomice, postavením národních států a TNC, institucemi pro udržitelný růst v globální ekonomice, včetně regulace. V této kapitole mi chybí, zvláště ve vztahu k TNC v globálních ekonomických podmínkách širší zmínka o tvorbě a rozdělení zisků.

Závěr obsahuje závěry, které autor samostatně vyvozuje z první až čtvrté kapitoly DP. Jedná se zejména o ekonomickou úlohu státu, která bude spočívat na institucionálním ukotvení solidarity mezi jedinci a budováním sounáležitosti ke společenství, příprava obyvatel v globální dimenzi na změny, které vyvolají nové výrobní procesy, transformace dělby práce a růst relativně bohaté střední třídy v rozvojových částech světa.

Předložená DP je zpracována na velmi dobré úrovni. Celkově hodnotím DP jako zdařilé dílo, které naplňuje všechny věcné i formální nároky na tento typ znalostních prací, a proto **diplomovou práci doporučuji k obhajobě.**

V průběhu ústní obhajoby žádám diplomanta, aby odpověděl na tyto otázky:

1. Každý hospodářský, ale i politický systém by v sobě měl mít zakomponovanou spravedlnost jako mravní a kulturní hodnotu. Na základě tohoto můžeme konstatovat, že spravedlnost se skládá z řady pravidel. O jaká konkrétní pravidla se podle Vás jedná v tržním ekonomickém systému?
2. Jak je důležitý při naplňování úlohy státu v globální ekonomice vztah státu a společnosti?
3. Zhodnoťte význam globálních produkčních sítí (GPN) a globálních hodnotových řetězců (GVC) a jejich změny po finanční a hospodářské krizi v letech 2008 až 2009. Jaké jsou současné možnosti zapojení ČR či jejich regionů do těchto struktur?

V Praze dne 18. dubna 2014

PhDr. Mgr. Pavel Seknička, Ph.D.